

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล และแนวทางแก้ไข

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของระหว่างประเทศ ประเทศในระบบคอมมอนลอว์ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ และประเทศแคนาดา ในระบบซีวิลลอว์ ได้แก่ ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย พบว่า ในต่างประเทศ มีการตรากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นการเฉพาะ มีเพียงประเทศไทย เท่านั้นที่ยังไม่มีการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ แต่การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยมีการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ในบทนี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีกฎหมาย ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล และปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีมาตรการในการเยียวยาความเสียหายแก่ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามสมมุติฐานของการศึกษาในบทที่ 1

4.1 ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการเฉพาะ

การพัฒนาทางสังคมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร การรับ ส่งข้อมูลต่าง ๆ ได้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ การส่งข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่าง ๆ พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และเป็นที่ยอมรับหลาย ในสังคมเนื่องจากความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร อย่างไรก็ตามการติดต่อสื่อสาร ผ่านรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ก็ก่อให้เกิดปัญหาในการละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของ เจ้าของข้อมูลเป็นอย่างมาก เนื่องจากเมื่อมีการนำข้อมูลเผยแพร่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะทำให้ บุคคลภายนอกเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลได้ และไม่สามารถควบคุมตรวจสอบหรือ จำกัดการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล

ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและสร้างความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การเก็บรวบรวมการใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวสามารถกระทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว โดยในบางกรณีอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และความเสียหายในทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ซึ่งแม้ว่าในระบบกฎหมายของประเทศไทยจะมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในบางเรื่อง แต่ทว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายเหล่านั้นก็ยังไม่ครอบคลุมถึงหลักการ กกลไก ในการควบคุม กำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป หรือไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นการเฉพาะ

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะทำการอธิบายให้ทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ

การที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกำหนดวิธีการ และเงื่อนไขของการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลในวงกว้างและยากต่อการเยียวยาแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วอย่างมาก แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลอยู่บ้าง แต่กฎหมายเหล่านั้นไม่ได้มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ จึงยังไม่ครอบคลุมการให้ความคุ้มครองกรณีดังกล่าวอย่างเพียงพอ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถบรรลุผลในการให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างครบถ้วนในหลาย ๆ ประการ ทำให้เกิดปัญหาหรือช่องว่างทางกฎหมายส่งผลให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกนำไปใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์ที่มีขอบข่ายกฎหมาย ในอันที่จะทำให้สิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชนโดยรวมถูกละเมิดอย่างร้ายแรง ซึ่งเกิดจากการกระทำของรัฐ รวมไปถึงเกิดจากการกระทำของเอกชนด้วย ปัญหาดังกล่าวส่งผลในวงกว้างมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคมโดยรวม ต่อความเชื่อถือและความไว้วางใจต่อการรักษาความเป็นส่วนตัวของประชาชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลว่าจะไม่รั่วไหลไปสู่บุคคลภายนอกที่ไม่สมควรได้โดยง่าย จนเกินไป หรืออย่างน้อยที่สุด การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ควรกระทำโดยปราศจากหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่มีมาตรฐานเพียงพอตามที่นานาอารยประเทศได้มีมาตรการทางกฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้ เพราะฉะนั้น ปัญหาการไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะควรได้รับการศึกษาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในประเด็นทางกฎหมายมหาชนว่า กฎหมายที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล

บุคคลต้องกำหนดเป็นกฎหมายในระดับใดจึงสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกรณีและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวในด้านข้อมูลส่วนบุคคลมากขึ้นก็ตาม แต่ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติมีเพียงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ให้บัญญัติถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ แต่กฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์ในการตราขึ้นใช้บังคับ เพื่อให้ความสำคัญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเห็นว่าควรกำหนดให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาล โดยประชาชนมากยิ่งขึ้น จึงสมควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัดและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้อีกประการหนึ่งด้วย ประกอบกับสมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน ดังจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มุ่งคุ้มครองข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์การควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นั่นคือกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ให้ความคุ้มครองครอบคลุมไปถึงการให้รัฐมีหน้าที่ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของหน่วยงานของรัฐ และไม่มีมาตรการแก้ไขเยียวยาหรือจัดการกรณีที่เกิดความเสียหายเกิดขึ้นแก่ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน ปัญหาดังกล่าวนี้อาจทำให้ประชาชนไม่ได้รับความคุ้มครองในสิทธิความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลเท่าที่ควร

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ ทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายนี้ที่เป็นช่องทางให้ผู้ประกอบธุรกิจนำไปใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ด้วยการนำข้อมูลของส่วนบุคคลของลูกค้าหรือสมาชิกของร้านค้าหรือธุรกิจนั้น มาใช้เป็นข้อมูลในการหาลูกค้าในธุรกิจผิดกฎหมายบางประเภท เช่น การค้าเงิน แม้ว่าจะจะเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมายแต่ก็ยังเปิดดำเนินการอยู่ได้ โดยข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกนำมาใช้ส่วนมากจะถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการทำการตลาดของธุรกิจผิดกฎหมาย

นี่ถือเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นถึงภัยคุกคามประชาชน โดยอาศัยช่องว่างทางกฎหมายเหล่านี้เป็นเครื่องมือ

ในทางทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพจะเห็นได้ว่า โดยทั่วไปแล้ว มนุษย์ย่อมมีอิสระในการดำรงชีวิต และมีสิทธิโดยธรรมชาติในชีวิต เนื้อตัวร่างกาย และทรัพย์สินของตนเอง ที่จะกระทำอย่างใด ๆ ในอาณาบริเวณแห่งสิทธิเสรีภาพที่เป็นของตนเองก็ได้ เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของสังคม สิทธิดังกล่าวยังขยายความรวมไปถึงการมีอิสระที่มนุษย์สามารถอยู่ตามลำพังและคิดกัน ไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามาในพื้นที่ส่วนตัวของตนเองได้ ทำนองเดียวกันกับการที่มนุษย์ย่อมมีสิทธิป้องกันไม่ให้ผู้อื่นบุกรุกเข้ามาในพื้นที่พักอาศัยของตนเอง สิทธิดังกล่าวคือ สิทธิในความเป็นส่วนตัว ซึ่งเป็นสิทธิที่สนับสนุนการพัฒนาตนเองของมนุษย์ให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีอิสระ และเป็นเครื่องยืนยันถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ภายใต้อาณาเขตที่มนุษย์คนหนึ่งต้องสามารถมีพื้นที่ส่วนตัวบุคคลเฉพาะตนเอง โดยบุคคลอื่นไม่อาจล่วงล้ำเข้าไปในพื้นที่ส่วนตัวดังกล่าว และยังไม่สามารถรับรู้เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ในพื้นที่ส่วนตัวบุคคลดังกล่าวด้วย นั่นคือ ข้อมูลส่วนตัวบุคคลเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลต้องได้รับความคุ้มครองด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นเกราะป้องกันสิทธิความเป็นส่วนตัวให้มั่นคงยิ่งขึ้น และเพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีเกียรติภูมิและทำให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุขตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ในอีกด้านหนึ่งรัฐมีความจำเป็นต้องคุ้มครองประโยชน์ของสังคม โดยส่วนร่วม โดยการล่วงล้ำหรือแทรกแซงเข้าไปในพื้นที่ความเป็นส่วนตัวของปัจเจกบุคคลบ้างตามกรณี เพราะฉะนั้น การล่วงล้ำหรือแทรกแซงดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากปัจเจกบุคคลเจ้าของความเป็นส่วนตัวนั้นหรืออย่างน้อยที่สุด รัฐได้รับมอบอำนาจโดยกฎหมายที่มาจากผู้แทนของปวงชนให้เข้าไปจำกัดสิทธิความเป็นส่วนตัวหรือเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวบุคคลของประชาชนได้

นอกจากนั้น สิทธิความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวบุคคลยังมีความหมายมากไปกว่าการคุ้มครองประชาชนจากการกระทำของรัฐ ซึ่งในทางทฤษฎีเรียกว่า สิทธิในทางลบ กล่าวคือ สิทธิในการปฏิเสธหรือการห้ามรัฐเข้าไปจำกัดสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชนเกินสมควร หากสิทธิดังกล่าวยังหมายความว่าไปถึงการกำหนดให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิของประชาชนไม่ให้ถูกละเมิด ไม่ว่าจะการละเมิดนั้นจะเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลใด แม้ไม่ใช่รัฐก็ตาม นั่นคือ สิทธิในทางบวก ซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิความเป็นส่วนตัวอย่างเหมาะสม และรัฐมีหน้าที่คุ้มครองป้องกันไม่ให้สังคมตกอยู่ในสภาพที่วุ่นวาย โดยมีการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวกันอย่างกว้างขวางและรุนแรง อันส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยส่วนร่วม

ดังจะเห็นได้จากพัฒนาการการให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของประเทศไทย ตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มาตรา 47 บัญญัติให้สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง และการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพ ไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะ และต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 34 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 35 ก็บัญญัติไว้ทำนองเดียวกัน โดยที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังได้เพิ่มเติมไปอีกให้บุคคลมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ทั้งนี้ตามที่ กฎหมายบัญญัติ เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีเจตนารมณ์มุ่งให้ ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวและคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้งในมิติของการป้องกัน ความเสียหายแห่งสิทธิที่เกิดขึ้นจากการกระทำของรัฐ และในมิติของการให้รัฐมีหน้าที่กำหนด มาตรการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่สิทธิดังกล่าวทั้งจากการกระทำของรัฐเองและจาก บุคคลอื่นด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 56 บัญญัติ ให้บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วย ราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือ ข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึง ได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่ง มาตรา 303 (1) บัญญัติให้ในวาระเริ่มแรก ให้คณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินหลังจากการ เลือกลงตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่อง กฎหมายว่าด้วยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 56 ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่แถลงนโยบาย ต่อรัฐสภา ซึ่งขณะนี้กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีการตราออกมาบังคับใช้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ทำให้สิทธิความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ และก่อให้เกิดปัญหา ต่อการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องต่าง ๆ ตามมาอีกหลายประการ

ปัจจุบันได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ซึ่งอยู่ใน การพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 1135/2558 มีหลักการสำคัญดังนี้

1. หมวดทั่วไป เป็นหมวดที่ว่าด้วยการให้ความหมายคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับร่าง พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. การเริ่มมีผลบังคับและรัฐมนตรีที่มีหน้าที่ รักษาการของร่างพระราชบัญญัตินี้

2. หมวดที่ 1 เป็นหมวดที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นหมวดที่กำหนดเกี่ยวกับองค์ประกอบ การเข้าสู่การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากการดำรงตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.

3. หมวดที่ 2 เป็นหมวดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นหมวดที่ ว่าด้วยการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล การอนุญาตให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคล และหน้าที่ของผู้ควบคุม ข้อมูลส่วนบุคคล

4. หมวดที่ 3 เป็นเรื่องของสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ในหมวดนี้จะกำหนดว่า เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิอย่างไรเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง

5. หมวดที่ 4 เป็นเรื่องของข้อปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการกำหนด วิธีการในการขออนุญาต การให้อนุญาตเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่น

6. หมวดที่ 5 ว่าด้วยการร้องเรียน เป็นการกำหนดวิธีการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วน บุคคลของเจ้าของข้อมูลที่ถูกละเมิดโดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือลูกจ้างของผู้ควบคุมข้อมูล ส่วนบุคคล

7. หมวดที่ 6 ว่าด้วยความรับผิดชอบร่วม เป็นการกำหนดความรับผิดชอบในทางแพ่งของ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หากมีการละเมิดต่อข้อมูล ส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

8. หมวดที่ 7 เป็นเรื่องของการกำหนดโทษทางอาญาของควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหาก มีการละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

แต่ในความเห็นของผู้เขียน ผู้เขียนมีความเห็นว่าหลักการดังกล่าวไม่สามารถที่จะ นำมาใช้บังคับเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. โดยมากจะเป็นการกล่าวถึงการให้ ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงข้อมูลส่วนบุคคลก็ไม่ได้มีเฉพาะแต่ในการครอบครองของผู้ควบคุมข้อมูล

ส่วนบุคคลแต่เพียงผู้เดียว ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลยังอยู่ในความครอบครองของเอกชนอื่น ๆ อีกด้วย

ในส่วนนี้ผู้เขียนจึงได้ตั้งข้อสังเกตร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ที่เกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ 2 ประการ คือ

ข้อสังเกตประการที่ 1 เรื่องการให้ความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 7 วรรคสองของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ที่กำหนดว่า การขอความยินยอมต้องทำเป็นหนังสือหรือทำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่โดยสภาพไม่อาจขอความยินยอมดังกล่าวได้ การจำกัดวิธีการเกี่ยวกับการให้ความยินยอมตามมาตราดังกล่าวไม่สามารถที่จะแสดงออกให้เห็นได้อย่างชัดเจนได้ว่าผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้อนุญาตให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลจริง เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอาจแสดงเจตนาออกโดยผิดหลงก็ได้ เช่น หนังสือให้อนุญาตเป็นหนังสือที่รวมมากับเอกสารอื่น ๆ โดยเป็นข้อใดข้อหนึ่งของข้อความในการใช้บริการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เป็นต้น

ส่วนข้อสังเกตประการที่ 2 นั้นเป็นเรื่องของการกำหนดความรับผิดชอบและการกำหนดโทษทางอาญาตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. จะเป็นการลงโทษเฉพาะแต่ผู้ควบคุมข้อมูลหรือผู้ที่ความเกี่ยวข้องกับผู้ควบคุมข้อมูลเท่านั้น แต่หากว่าเป็นการกระทำของเอกชนที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลหรือผู้ที่ความเกี่ยวข้องกับผู้ควบคุมข้อมูล บุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก็ไม่อาจอาศัยอำนาจของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาใช้คุ้มครองสิทธิของตนเองได้

ในส่วนต่อไปผู้เขียนจะทำการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ

4.1.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ

แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเห็นว่า สิทธิในความเป็นส่วนตัวเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้การรับรองและคุ้มครองไว้อย่างมั่นคง การจำกัดสิทธิในความเป็นส่วนตัวโดยหลักแล้วไม่อาจกระทำได้ เว้นแต่กระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ตามนัยแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 29 วรรคหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ การกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขในเรื่องสิทธิในความเป็นส่วนตัวที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเท่านั้น

ความหมายของบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ศาลรัฐธรรมนูญเคยให้คำนิยามไว้ว่า หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่ฝ่ายบริหารตราขึ้นตามกระบวนการที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้กฎหมายนั้นมีศักดิ์และฐานะเทียบเท่ากฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา โดยที่กฎหมายเหล่านั้นตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกฎหมายลำดับรองลงมาจากรัฐธรรมนูญ แต่จะต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ¹ เพราะฉะนั้น การตรากฎหมายขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลต้องตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น

เมื่อพิจารณากฎหมายของต่างประเทศแล้วจะเห็นได้ว่า ในระดับกฎหมายระหว่างประเทศ เรื่องของข้อมูลส่วนบุคคลก็ได้รับการตระหนักและรับรู้ถึงความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องดังกล่าว องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ โออีซีดี (Organisation for Economic Co-operation and Development–OECD) ได้จัดทำแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและการไหลเวียนของข้อมูลส่วนบุคคลข้ามเขตแดน (Guidelines on the protection of privacy and transborder flows of personal data) ในปี ค.ศ. 1980 และแก้ไขในปี ค.ศ. 2013 ต่อมาในปี ค.ศ. 1981 คณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (Council of the European Union) ได้เปิดให้มีการลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลและการประมวลผลโดยอัตโนมัติ (Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data) และในปี ค.ศ. 1982 สหภาพยุโรป (European Union) โดยสภาแห่งยุโรป (European Parliament) ได้มีข้อมติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของบุคคลจากการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล (Resolution on the Protection of the Rights of the Individual in the face of technological Development in Data Processing) ค.ศ. 1990 สหประชาชาติ ได้มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกจัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ (Guidelines concerning computerized personal data files) ค.ศ. 1995 สหภาพยุโรปได้ออกกฎที่ 95/46 ค.ศ. 1974 (Directive 95/46/EC ค.ศ. 1974)

นอกจากนี้ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกยังได้มีการจัดทำกฎหมายที่มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ เช่น ในปี ค.ศ. 1974 สหรัฐอเมริกาได้ตราบัญญัติว่าด้วยความความเป็นส่วนตัว (Privacy Act 1974) ในปี ค.ศ. 1993 สวิตเซอร์แลนด์ได้ตรากฎหมายระดับสหพันธรัฐที่เรียกว่า กฎหมายสหพันธรัฐว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Federal Law on Data

¹ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 27/2544 ลงวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2544.

Protection 1993) ในปี ค.ศ. 1995 โปรตุเกสได้ตรากฎหมายชื่อว่าพระราชบัญญัติเพื่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Act on the Protection of Personal Data 1995) ในปี ค.ศ. 1996 อิตาลีได้ตรากฎหมายชื่อว่าคุ้มครองบุคคลและเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Protection of individuals and other subjects with regard to the processing of personal data 1996) ในปี ค.ศ. 1997 เยอรมันได้ตรากฎหมายชื่อว่าคุ้มครองข้อมูลจากกิจการ โทรคมนาคม (Teleservices Data Protection Act 1997) และในปี ค.ศ. 1998 อังกฤษได้ตรากฎหมายชื่อว่าคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act 1998) จะเห็นได้ว่า ประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยจำเป็นต้องมีการตรากฎหมายขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และกฎหมายทั้งหลายดังกล่าวมีเนื้อหาสาระที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนจึงต้องเป็นกฎหมาย ที่ตราขึ้นมาโดยรัฐสภา ทั้งนี้ ก็เพื่อกำหนดรายละเอียดในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสม

ดังนั้น เมื่อประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวในด้านที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองกรณีดังกล่าวเป็นการเฉพาะ โดยต้องเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น เนื่องจากเป็นกรณีที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ โดยควรมีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. และกฎหมายดังกล่าวควรประกอบด้วยหลักการพื้นฐานที่สำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ควรกำหนดให้การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล อยู่ภายใต้วัตถุประสงค์อันชอบด้วยกฎหมาย โดยต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นตามกรอบของวัตถุประสงค์หรือเพื่อประโยชน์ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม นอกจากนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ห้ามเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่จากเจ้าของข้อมูลโดยตรง และในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ข้อมูลที่จะเก็บรวบรวม ประเภทของบุคคลหรือหน่วยงานที่ข้อมูลดังกล่าว อาจถูกเปิดเผย เป็นต้น

2. ขอบเขตหรือวัตถุประสงค์ในการใช้และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล จะสามารถทำได้เมื่อเป็นการใช้หรือเปิดเผยตามวัตถุประสงค์หรือเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม และต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

นอกจากนี้ ควรมีมาตรการในการโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังบุคคลภายนอก โดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

3. สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในการขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเปิดเผยการได้มาของข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ขอให้ทำลาย ระบุใช้ชั่วคราว หรือแปลงข้อมูลส่วนบุคคลให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลไม่ระบุชื่อ ตลอดจนสิทธิในการร้องเรียนในกรณีที่สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถูกระทบกระเทือน เพื่อให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลจากการนำข้อมูลส่วนบุคคล ไปใช้เปิดเผย หรือเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมิได้รับความยินยอมและก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

4. มาตรการ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การกำหนด มาตรการ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล อาทิเช่น การจัดทำรายการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล รายละเอียดของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ระยะเวลาการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล เงื่อนไขเกี่ยวกับบุคคลและสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล

5. มาตรการในการเยียวยาความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยควรนำหลักความรับผิดชอบมาใช้ในกรณีที่มีการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้กระทำการละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ว่าจะเป็นการจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ ควรกำหนดให้มีมาตรการในการลงโทษต่อผู้กระทำการละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูล

4.2 ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับวิธีการให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล

โดยปกติตามหลักกฎหมายทั่วไปแล้วการให้ความยินยอมไม่เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดมูลเหตุแห่งการทำให้ละเมิดแต่อย่างใด สำหรับการให้ความยินยอมในการอนุญาตให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลก็เช่นกันที่สมควรจะกำหนดให้มีรูปแบบของการให้ความยินยอมที่ชัดเจน

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะทำการอธิบายให้ทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล

การให้ความยินยอมในการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะหากว่าไม่มีการกำหนดวิธีการให้ความยินยอมไว้เป็นการเฉพาะแล้วเมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยอ้างว่าได้รับอนุญาตจากบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลแล้ว ต่อมาภายหลังผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวอ้างว่าไม่ได้มีการให้อนุญาต หรือให้ความยินยอมในการเปิดเผยหรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวก็จะเป็นปัญหาในการกล่าวอ้างเรื่องของความยินยอมในการเปิดเผยหรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลได้

แม้ว่าประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บังคับไว้เพื่อเป็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลไว้แล้วในมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวที่กำหนดว่า หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมิได้ แต่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ก็ได้กำหนดข้อยกเว้นเกี่ยวกับการให้ความยินยอมหรือการอนุญาตให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้ในตอนท้ายของมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เช่นกันที่กำหนดว่า หากเป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในบางกรณีไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวคือ

ข้อยกเว้นของการได้รับความยินยอมเป็นหนังสือของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีดังต่อไปนี้

1. ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตนเพื่อการนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น
2. เป็นการใช้ข้อมูลตามปกติภายในวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้น
3. ต่อหน่วยงานของรัฐที่ทำงานด้วยการวางแผน หรือการสถิติ หรือสำมะโนต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ไม่ให้เปิดเผยต่อไปยังผู้อื่น
4. เป็นการให้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย โดยไม่ระบุชื่อหรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับบุคคลใด

5. ต่อหोजดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามมาตรา 26 วรรคหนึ่ง เพื่อการตรวจดูคุณค่าในการเก็บรักษา

6. ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อการป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน หรือการฟ้องคดี ไม่ว่าจะเป็คดีประเภทใดก็ตาม

7. เป็นการให้ซึ่งจำเป็น เพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพ ของบุคคล

8. ต่อศาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตาม กฎหมายที่จะขอซื้อเท็จจริงดังกล่าว

9. กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

แต่อย่างไรก็ตามหลักการให้ความยินยอมเป็นหนังสือของผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูล ส่วนบุคคลตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ก็หาได้สามารถ ที่จะคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนได้อย่างแท้จริง เพราะการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการให้ความยินยอมเป็นหนังสือของผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ก็จำกัดไว้เฉพาะแต่ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ใน ความครอบครองของราชการเท่านั้น โดยข้อจำกัดดังกล่าวในเรื่องของการให้ความยินยอมเป็น หนังสือของผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนี้ ถูกกำหนดในวรรคหนึ่งของมาตรา 24 แห่ง พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นั้นเอง ที่กำหนดว่า หน่วยงานของรัฐจะ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือ ผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมิได้

แต่หากเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกจัดเก็บหรืออยู่ในความครองของเอกชนก็ไม่สามารถ ที่จะอ้างอิงอำนาจของบทบัญญัติของมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้แต่อย่างใด ตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ไปเผยแพร่จนทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปจากเจตนาที่แท้จริงของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทย คือ การนำเอาภาพของดารานักแสดงและบุคคลที่มีชื่อเสียงไปแสดง เพื่อแอบอ้างว่าดารานักแสดงและบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นได้ร่วมกันทำธุรกิจกับบริษัท ยูฟีน สตอร์ จำกัด เช่น นายสุกฤษฎี วิเศษแก้ว หรือ “บี้ เดอะสตาร์” นายธีระชาติ ธีระวิทยากุล หรือ อู๊ด เป็นต่อ นักแสดงตลกชื่อดัง หรือ นายสุพจน์ กลิ่นสุวรรณ ผู้ประกาศข่าวและพิธีกรรายการ โทรทัศน์ ได้เข้าร่วมกันทำธุรกิจกับบริษัท ยูฟีน สตอร์ จำกัด เป็นต้น

จากกรณีที่เกิดขึ้นกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล กรณีที่เป็นปัญหาของบริษัท ยูฟีน สโตร์ จำกัด ที่มีการเผยแพร่ภาพถ่ายร่วมกับดารานักแสดงและบุคคลที่มีชื่อเสียงนั้นเพื่อชักจูงให้ประชาชนทั่วไปไปทราบว่าดารานักแสดงและบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นก็ร่วมกันทำธุรกิจกับบริษัท ยูฟีน สโตร์ จำกัด จนมีการเข้าแจ้งความดำเนินคดีกับบริษัท ยูฟีน สโตร์ จำกัด เกิดเป็นปัญหาการตีความว่าดารานักแสดงและบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นให้ความยินยอมกับบริษัท ยูฟีน สโตร์ จำกัด ในการเปิดเผยภาพถ่ายของดารานักแสดงและบุคคลที่มีชื่อเสียงในฐานะเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ เพราะดารานักแสดง และบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านั้น เช่น นายสุกฤษฎี วิเศษแก้ว หรือ “บี้ เดอะสตาร์” นายธีระชาติ ธีระวิทยากุล หรือ อู๊ด เป็นต่อนักแสดงตลกชื่อดัง หรือ นายสุพจน์ กลิ่นสุวรรณ ผู้ประกาศข่าวและพิธีกรรายการโทรทัศน์ ย่อมทราบดีว่าหากมีการถ่ายรูปคู่กับตนเองในฐานะที่เป็นดารานักแสดงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงย่อมต้องใช้ในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเพื่อนำไปวาดอ้าง แก่บุคคลที่ 3 ว่าตนเองมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว กลุ่มบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นดารานักแสดงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงย่อมทราบดีว่าจะต้องมีการแสวงหาประโยชน์จากข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว การกระทำดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นการให้ความยินยอมโดยปริยายในการอนุญาตหรือยินยอมให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก็เป็นได้ แต่เมื่อบริษัท ยูฟีน สโตร์ จำกัด ถูกดำเนินคดีในฐานะสื่อโฆษณาดารานักแสดงและบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นกลับออกมาปฏิเสธถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวกับบริษัท ยูฟีน สโตร์ จำกัด

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิทธิมนุษยชนของประชาชนประการหนึ่ง ที่ควรได้รับการคุ้มครอง ดังนั้น จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ และวิธีการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ตามที่ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญคุ้มครองตามหลักความยินยอม โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้เปิดเผย หรือกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมของตนได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเสียก่อน โดยหลักการดังกล่าวจะทำให้การเก็บรวบรวม ใช้เปิดเผย หรือกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่กระทำโดยบุคคลอื่น ๆ ที่มีใช้เจ้าของข้อมูลไม่สามารถกระทำได้ตามอำเภอใจ และทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้รับทราบถึงการกระทำการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของตน ทำให้มั่นใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนจะไม่ถูกบุคคลภายนอกนำไปใช้โดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ นอกจากหลักความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลแล้ว ควรกำหนดให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิในการขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเปิดเผยการได้มาของข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ด้วย

ทั้งนี้ เพื่อให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมอีกทั้งยังเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลจากการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ เปิดเผย หรือเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่ได้รับความยินยอมและก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

4.2.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวิธีการให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิทธิมนุษยชนของประชาชนประการหนึ่งที่ควรได้รับการคุ้มครอง ดังนั้น จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ และวิธีการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวตามที่ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญคุ้มครองตามหลักความยินยอม โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ เปิดเผย หรือกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมของตน ได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเสียก่อน โดยหลักการดังกล่าวจะทำให้การเก็บรวบรวม ใช้ เปิดเผย หรือกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่กระทำโดยบุคคลอื่น ๆ ที่มีใช้เจ้าของข้อมูลไม่สามารถกระทำได้ตามอำเภอใจ และทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้รับทราบถึงการกระทำการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องข้อมูลส่วนบุคคลของตน ทำให้มั่นใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนจะไม่ถูกบุคคลภายนอกนำไปใช้โดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ นอกจากหลักความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลแล้ว ควรกำหนดให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิในการขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเปิดเผยการได้มาของข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมอีกทั้งยังเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลจากการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ เปิดเผย หรือเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่ได้รับความยินยอมและก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวิธีการให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้น ผู้เขียนได้ทำการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลในต่างประเทศพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสาธารณรัฐอิตาลี คือ Protection of individuals and other subjects with regard to the processing of personal data Act no. 675 of 31.12.1996 กำหนดให้การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลใดต้องได้รับการยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล²ดังกล่าวเสียก่อน อีกทั้งหากเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ก็กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

² มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล: ศึกษาเฉพาะกรณีการแยกแยะประเภทข้อมูลส่วนบุคคล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 110). เล่มเดิม.

ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอม เป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมีได้

ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าหากนำเอากฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของสาธารณรัฐอิตาลี คือ Protection of individuals and other subjects with regard to the processing of personal data Act no. 675 of 31.12.1996 และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวิธีการให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลก็จะเป็นการปกป้องหรือป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นและสามารถ แก้ไขปัญหาในการให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลได้อย่างแท้จริง

ในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. จึงควรที่จะมีการบัญญัติ ในเรื่องของการให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล มีข้อความดังต่อไปนี้

“ในการให้ความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลต่อบุคคลอื่น ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องให้ความยินยอมโดยชัดแจ้งต่อบุคคลที่จะนำเอาข้อมูลส่วนบุคคล ไปใช้หรือไปเปิดเผยต่อบุคคลอื่น

ความยินยอมโดยชัดแจ้งตามวรรคหนึ่งนั้นจะทำเป็นเอกสาร หนังสือหรือ การบันทึกภาพก็ได้ แต่ต้องมีการสื่อความว่าบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลให้ความยินยอม ให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้น”

4.3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับมาตรการในการเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูล ส่วนบุคคล

ปัจจุบันมีปัญหาการล่วงละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก เป็นการก่อให้เกิด ความเดือดร้อนรำคาญและสร้างความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทั้งในทางชื่อเสียง เกียรติยศ และความเป็นอยู่ส่วนตัว ตลอดจนผลกระทบในทางเศรษฐกิจทั้งของเจ้าของข้อมูล ส่วนบุคคลและระบบเศรษฐกิจในภาพรวมอย่างกว้างขวาง แต่ทว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้ บังคับอยู่ในปัจจุบันยังขาดมาตรการในการเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ ถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะทำการอธิบายให้ทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับมาตรการในการเยียวยา ความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยไม่มีกฎหมายกำหนดวิธีการและเงื่อนไขของการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะ ประกอบกับบริบทของสังคมในปัจจุบันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการกระทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลในวงกว้างและยากต่อการเยียวยา หากว่ามีการจับตัวผู้กระทำการละเมิดมาลงโทษได้ เช่น จำเลยที่ 1 ได้ข่มขืนกระทำชำเราหญิงสาวปริญญาโทและเผยแพร่ภาพเคลื่อนไหวที่ได้กระทำการล่วงละเมิดหญิงสาวปริญญาโทคนดังกล่าว ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในคดีหมายเลขดำ อ.4407/2552 โดยในคดีนี้ ศาลชั้นต้นพิพากษาเมื่อวันที่ 29 มี.ค. 2556 ว่าจำเลยที่ 1 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา 309 วรรคแรก มาตรา 310 วรรคแรก มาตรา 326 มาตรา 371 และ พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ การกระทำของจำเลยที่ 1 เป็นความผิดหลายกรรมให้ลงโทษทุกกรรม ให้จำคุกจำเลยที่ 1 รวมทั้งสิ้น 85 ปี 6 เดือน อย่างไรก็ตาม ตามกฎหมายแล้วคงจำคุกจำเลยที่ 1 ไว้ทั้งสิ้น 50 ปี ปรับ 2,000 บาท ส่วนค่าปรับในชั้นศาลอุทธรณ์นั้นพิพากษาแก้เป็นปรับ 1,050 บาท³

จะเห็นได้ว่าแม้ว่าจำเลยจะได้รับการลงโทษเป็นระยะเวลา 50 ปี แล้วก็ตาม แต่ก็เป็นระยะเวลาที่ลงโทษต่อตัวของผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้รับการเยียวยาแต่อย่างใด แม้ว่าจะมีโทษปรับจำนวน 1,050 บาทก็ตาม แต่เงินจำนวน 1,050 บาท

นั้น ผู้เสียหายก็หาได้รับการชดเชยแต่อย่างใดไม่ การที่ผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยต้องไปฟ้องคดีละเมิดเรียกค่าเสียหายต่างหากในคดีแพ่ง ดังนั้น การไม่มีกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะย่อมทำให้การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจากการถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลกระทำได้ยากอย่างยิ่ง

4.3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหากับมาตรการลงโทษแก่ผู้ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลและการเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้เขียนเห็นว่าเพื่อให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกละเมิดได้รับการเยียวยาความเสียหาย ควรกำหนดให้มีมาตรการในการเยียวยาความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลที่ได้รับคามเสียหายหรือถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งในด้านความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นจำนวนเงินได้และความเสียหายทางจิตใจ โดยนำหลักความรับผิดชอบเด็ดขาดมาใช้ในกรณีที่มีการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ทั้งนี้กฎหมายในปัจจุบันของประเทศไทยมีบทลงโทษที่ดำเนินไปสำหรับการลงโทษบุคคลผู้ทำการล่วงละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น

³ ผู้จัดการ. สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th>

สำหรับการลงโทษบุคคลผู้ที่ทำการล่วงละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นนั้น ผู้เขียนได้ทำการศึกษาสำหรับการลงโทษบุคคลผู้ที่ทำการล่วงละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นของต่างประเทศพบว่าโทษสำหรับการละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศฝรั่งเศสนั้น รัฐบัญญัติที่ 78-17 ลงวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1978 ว่าด้วยข้อมูลสารสนเทศ เพิ่มข้อมูลและเสรีภาพไม่ได้มีการกำหนดโทษไว้แต่อย่างใด แต่โทษสำหรับการละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลถูกกำหนดไว้ในกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่สามารถนำมาใช้สำหรับการละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลได้ กล่าวคือ

ประมวลกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคและประมวลกฎหมายว่าด้วยการไปรษณีย์และการโทรคมนาคม ที่กำหนดว่า ผู้ที่ฝ่าฝืนประมวลกฎหมายว่าด้วยการไปรษณีย์และการโทรคมนาคมของฝรั่งเศสจะต้องถูกปรับเป็นเงิน 750 ยูโรต่อข้อความ และอาจได้รับโทษทางอาญา จำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี และปรับสูงสุด 300,000 ยูโร หากได้เลขหมายโทรศัพท์มาด้วยวิธีการไม่ชอบด้วยกฎหมาย⁴

ประมวลกฎหมายแพ่งของสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรา 1382 ที่กำหนดว่าบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นจะต้องรับผิดชอบบุคคลนั้นเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่การนั้น กล่าวคือ มีการกระทำความผิดของบุคคลหนึ่งต่อบุคคลอื่นและการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ผู้ที่เป็นต้นเหตุแห่งการกระทำก็ต้องรับผิดชอบต่อผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นนั่นเอง⁵

การก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวของบุคคลตามมาตรา 1382 นี้มักจะเป็นการกระทำความผิดโดยจงใจอันมาจากการเลือกที่จะกระทำการนั้นโดยสมัครใจของผู้กระทำ แต่ก็อาจมีกรณีเป็นการกระทำโดยละเว้นได้เช่นกัน เช่น กรณีบรรณาธิการนิตยสารฉบับหนึ่งที่ปล่อยให้มีการตีพิมพ์บทความซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวของบุคคลหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่ตนควรที่จะคัดค้านการตีพิมพ์บทความดังกล่าวบรรณาธิการนั้น จึงต้องรับผิดชอบร่วมกับบริษัทนิตยสารในการชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่การนั้น เป็นต้น⁶

⁴ mycomputerlaw.in.th. (2554). ข้อความขยะ...อะไรคือมาตรการ “เลือกรับ” และ “เลือกไม่รับ”?. สืบค้นจาก <http://mycomputerlaw.in.th/2011/07/spam-sms-opt-in-opt-out/>

⁵ ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในการรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (*Right to privacy*) (รายงานผลการวิจัย) (น. 30). เล่มเดิม.

⁶ Civ. 2, 9 juillet 1980, Bull. II, n° 179; Paris, 1ère Ch. A, 19 juin 1989, F. c/ L., D. 1989, I.R., 240. (อ้างถึงใน ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในการรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (*Right to privacy*) (รายงานผลการวิจัย) (น. 30). เล่มเดิม).

ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้กำหนดบทลงโทษสำหรับการล่วงละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลไว้ด้วยกันหลายมาตรา ในส่วนนี้ผู้เขียนได้ทำการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์กัน 3 กรณีด้วยกัน กล่าวคือ 1. ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่นโดยเจตนา 2. ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในการประกอบวิชาชีพ และ 3. ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในจดหมายของบุคคลอื่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้⁷

1. ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่นโดยเจตนา ถูกกำหนดอยู่ในมาตรา 226-1 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายอาญากำหนดว่าการก่อให้เกิดความเสียหายต่อความลับหรือเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่น โดยการดักฟังบันทึกหรือส่งต่อคำพูดที่บุคคลได้กล่าวขึ้นในลักษณะเป็นการส่วนตัวหรือเป็นความลับโดยมิได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้เครื่องมืออย่างใด หรือโดยการถ่าย การบันทึก หรือการส่งต่อภาพของบุคคลในสถานที่ส่วนบุคคลโดยมิได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้เครื่องมืออย่างใด ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับเป็นเงินจำนวน 45,000 ยูโร

2. ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในการประกอบวิชาชีพ ถูกกำหนดอยู่ในมาตรา 226-1 แห่งประมวลกฎหมายอาญากำหนดว่า การเปิดเผยข้อมูลที่มีลักษณะเป็นความลับโดยบุคคลหนึ่งซึ่งได้รับข้อมูลนั้นโดยสภาพของเรื่องหรือโดยตำแหน่งหน้าที่ หรืออันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่เป็นการชั่วคราว ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับเป็นเงินจำนวน 15,000 ยูโร

3. ความผิดในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความลับในจดหมายของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นฐานความผิดที่มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านจดหมายและคุ้มครองความลับในชีวิตส่วนตัวของบุคคลที่ปรากฏอยู่ในจดหมายนั้นถูกกำหนดอยู่ในมาตรา 226-15 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายอาญากำหนดว่า การเปิด ทำลาย ทำให้ล่าช้าหรือส่งกลับโดยเจตนาทุจริต ซึ่งจดหมายที่มีถึงบุคคลภายนอกไม่ว่าจะได้มาถึงจุดหมายปลายทางแล้วหรือไม่ก็ตาม หรือการอ่านข้อความภายในจดหมายโดยการฉ้อฉล ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับเป็นเงิน 45,000 ยูโร

ส่วนการลงโทษบุคคลผู้ที่ทำการล่วงละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นของประเทศญี่ปุ่นถูกกำหนดอยู่ในหมวดที่ 6 ว่าด้วย Penal Provisions มาตรา 56 ถึงมาตรา 59 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

⁷ ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในการรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to privacy) (รายงานผลการวิจัย) (น. 32). เล่มเดิม.

กรณีที่ 1 เป็นการลงโทษแก่นิติบุคคลผู้ที่เป็นผู้ดูแลข้อมูลส่วนบุคคลแล้วมีการนำเอาข้อมูลส่วนบุคคลไปจำหน่ายหรือเปิดเผยให้กับบุคคลภายนอกทราบ เช่น หมายเลขโทรศัพท์ เป็นต้น หากมีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ค.ศ. 2003 หรือ Act on Protection of Personal Information 2003 มาตรา 56 กำหนดให้มีโทษจำคุกผู้ที่มีอำนาจกำกับดูแลนิติบุคคลนั้น ไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินกว่า 300,000 เยน⁸

กรณีที่ 2 เป็นการลงโทษแก่การไม่ทำรายงานหรือทำรายงานข้อมูลส่วนบุคคลเท็จ หากมีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ค.ศ. 2003 หรือ Act on Protection of Personal Information 2003 มาตรา 57 กำหนดให้มีโทษสำหรับการไม่ทำรายงานหรือทำรายงานข้อมูลส่วนบุคคลเท็จ คือ ปรับไม่เกินกว่า 300,000 เยน⁹

กรณีที่ 3 เป็นการลงโทษกิจการที่ตกอยู่ภายใต้ตัวอย่างใดอย่างหนึ่งของรายการต่อไปนี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินกว่า 100,000 เยน ตามมาตรา 59¹⁰

1. กิจการที่ไม่ได้ทำรายงานที่จำเป็นตามวรรค 1 ของมาตรา 40 หรือที่ได้ทำรายงานเท็จ
2. กิจการฝ่าฝืนบทบัญญัติของมาตรา 45 กล่าวคือ เป็นกิจการที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

สำหรับประเทศอิตาลีมีกฎหมายกำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิให้ผู้ประมวลผลข้อมูลดำเนินการลบ ระงับการใช้ชั่วคราว หรือแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่ไม่เปิดเผยตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูล ในกรณีที่มีการประมวลผลโดยมิชอบหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายหรือกรณีที่มีการจัดเก็บข้อมูลไว้เกินความจำเป็น และมีมาตรการในการชดใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการประมวลผลข้อมูล โดยกฎหมายกำหนดให้บุคคลใดก็ตามที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการประมวลผลข้อมูลต้องชดใช้ค่าเสียหายตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ส่วนประเทศอังกฤษมีกฎหมายที่กำหนดสิทธิในการป้องกันการประมวลผลข้อมูล ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย หากเจ้าของข้อมูลเห็นว่าการที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลทำการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตนจะทำให้เกิดความเสียหายหรือความทุกข์และเป็นการไม่สมเหตุสมผล ย่อมมีสิทธิที่จะบอกกล่าวไปยังผู้ควบคุมดูแลข้อมูล เพื่อให้ยุติการประมวลผลข้อมูลดังกล่าวได้ (Data Protection Act 1998 มาตรา 10) และกำหนดให้บุคคลธรรมดาที่ได้รับความเสียหาย

⁸ Act on Protection of Personal Information 2003, Article 56.

⁹ Act on Protection of Personal Information 2003, Article 57.

¹⁰ Act on Protection of Personal Information 2003, Article 59.

หรือความเสียหายและความทุกข์ จากการที่ควบคุมดูแลข้อมูลปฏิบัติฝ่าฝืนบทบัญญัติใน Data Protection Act 1998 มีสิทธิที่จะได้รับการชดเชยความเสียหาย หากผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่ทุกสถานการณ์เพื่อที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว (Data Protection Act 1998 มาตรา 13)

ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าหากมีการนำเอาหลักการลงโทษการละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศฝรั่งเศสและของประเทศญี่ปุ่นมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ก็จะเป็นการสอดคล้องกับหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการบัญญัติเป็นบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังต่อไปนี้

มาตรา... “ผู้ใดก่อให้เกิดความเสียหายต่อความลับหรือเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่น โดยการดักฟัง บันทึกหรือส่งต่อคำพูดที่บุคคลได้กล่าวขึ้นในลักษณะเป็นการส่วนตัวหรือเป็นความลับ โดยมิได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้เครื่องมืออย่างใด หรือโดยการถ่าย การบันทึกหรือการส่งต่อภาพของบุคคลในสถานที่ส่วนบุคคล โดยมิได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้เครื่องมืออย่างใด ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับเป็นเงินจำนวน 1,500,000 บาท¹¹”

มาตรา... “ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลที่มีลักษณะเป็นความลับโดยบุคคลหนึ่งซึ่งได้รับข้อมูลนั้น โดยสภาพของเรื่องหรือโดยตำแหน่งหน้าที่หรืออันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่เป็นการชั่วคราว ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับเป็นเงินจำนวน 500,000 บาท¹²”

มาตรา... “ผู้ใดเปิด ทำลาย ทำให้ล่าช้า หรือส่งกลับโดยเจตนาทุจริต ซึ่งจดหมายที่มีถึงบุคคลภายนอกไม่ว่าจะได้มาถึงจุดหมายปลายทางแล้วหรือไม่ก็ตาม หรือการอ่านข้อความภายในจดหมายโดยการฉ้อฉล ต้องรับโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับเป็นเงิน 1,500,000 บาท¹³”

มาตรา... “นิติบุคคลผู้ที่เป็นผู้ดูแลข้อมูลส่วนบุคคลแล้วมีการนำเอาข้อมูลส่วนบุคคลไปจำหน่ายหรือเปิดเผยให้กับบุคคลภายนอกทราบบ เช่น หมายเลขโทรศัพท์ เป็นต้น ผู้ที่มีอำนาจกำกับดูแลนิติบุคคลนั้น ไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินกว่า 100,000 บาท¹⁴”

¹¹ คิดคำนวณตามค่าเงินดอลลาร์ สหรัฐ ในอัตรา 35 บาทต่อ 1 ดอลลาร์ สหรัฐ.

¹² คิดคำนวณตามค่าเงินดอลลาร์ สหรัฐ ในอัตรา 35 บาทต่อ 1 ดอลลาร์ สหรัฐ.

¹³ คิดคำนวณตามค่าเงินดอลลาร์ สหรัฐ ในอัตรา 35 บาทต่อ 1 ดอลลาร์ สหรัฐ.

¹⁴ คิดคำนวณตามค่าเงินดอลลาร์ สหรัฐ ในอัตรา 35 บาทต่อ 1 ดอลลาร์ สหรัฐ.